

B. C. D.
SPECIMEN ACADEMICUM,
DE
RATIONE DEUM
NON
IGNORANTE,

CUJUS
PARTEM PRIOREM

Divina aspirante Gratia

ET
Consentiente Ampliss. Facult. Philosoph.
in Reg. Acad. Aboënsi,

Sub PRÆSIDIO

Max. Reverendi atque Amplissimi VIRI,

D. N. MAG. CAROLI
MESTERTON,

Log. & Metph. PROFESS. Reg. & Ordin.

Publico honorum examini submittit

GREGORIUS CHRISTIAN LIGNELL,
SMOLANDIUS.

Ad diem 17th Maii, MDCCLI.

H. A. M. S.

ABOÆ, Imprin. Direct. Reg. Acad. Aboëns. Officin.

JACOB MERCKELL.

Kengl. Maj:ts
Tro-Man och Öfverste/
Högwålborne

Serr PEHER CEDERSPARRE,

Nådige Herre.

Sålt silla mitt förnuft, tig sachtelig besinna
Hvad rhetta wgra må som tu här talor om!
Tu har ej rå'n figur thet kan man lättlig finna,
Ej något Creatur, men OUD, Dåndlig, From,
Til ögna märe hår, vä hvilket du skal länka
Din matta Tanke-kraft, och wäsend' hans betänka.
Så långt des egenstap och helighet tillåter
At gå med tanke-spej och slut-konst ofelbar;
Men wij i högre, jag då hastigt vånder åter,
Och under Trones wåld dig starkt til fånga tor.
Gi detta är den sak jag härtinnan drifwer
Och i all ödmjukhet Herr Öfversten tilskrifwer.

Med önskan at det så, Chr Nåde kund' behaga,
Som jag har gjordt mig hopp, och ännu til förseer,
Då jag af wördnat ren, mig frihet mände taga,
At Desse ringa Blad för Eder lägga ner,
Til wedermale af den hëgg Gusti jag nattit
Helt oförtient, och mig af blotta Bråd tilsutit.

Önskandes theremot, at Hunlen wärdes färck
Herr Öfversten uti sin höga ålderdom,
Och låta Auban med sit Ord i själén wärck,
En salig kändedom, som kommer utaf tron,
Mot hvilken alt förenats, ej ringaste kan swara.
Jag utber mig til flat med wördnad diup så wara

Högwålborne Herr Öfverstens

GREGORIUS CHRISTIAN LIGNELL.

à Monsieur
Le BARON & CAPITAINE
d' Artillerie

ERIQUES JEAN STIERNCRANCZ,

Monsieur,

Quand les grandes qualités d'un soldat se joignent à celles des Muses, chacun les admire & les loue. Le bruit de votre bravoure en guerre & même de votre génie supérieur mérite un éloge, dont le vif portrait le plus éloquent ne saura contre-faire qu'avec des couleurs faibles & imparfaites. Cette raison, Monsieur, me devait servir de bride pour ne point emprunter un éclat de votre nom illustre à cette petite dissertation. Mais ayant l'honneur de connître votre âme généreuse je ne crains pas, que vous ne receviez ce peu de lignes du Parnasse en marque de mon profond respect. La matière est digne de vous être offerte. Et quoique ses extérieures parties vous puissent dégouter, du moins faut-il que sa mouelle interieure vous plaise. Au reste, que vous jouissiez, de toutes sortes de contentemens, ce sont les voeux de celui, qui demeurera tout le long de sa vie

Monsieur,

*Votre très-humble serviteur,
GREGOIRE CRETIEN LIGNELL.*

VIRO Admodum Reverendo atque Preclarissimo,
Dn. Mag. PETRO GASLANDRO,
Ecclesiarum quæ DEO in Burseyd , Bolebo & Sandvijk
colliguntur , PASTORI longe meritissimo , nec non PRÆ-
POSITO territorii Waesbaënsis adcuratissimo ,
BENEFACTORI & PATRONO propensissimo .

VIRO Admodum Reverendo atque Preclarissimo ,
Dn. MARTINO MARTINIO ,
PRÆPOSITO & PASTORI in Hauho , Luopiois & Tuh-
lois longe meritissimo , EVERGETÆ & PATRONO
quovis animi cultu prosequen-
do colendo .

VIRO Admodum Reverendo atque Preclarissimo ,
Dn. Mag. ARONI LIMATIO ,
PASTORI & PRÆPOSITO in Padasjocki & Cuhmois adcu-
ratisissimo , PATRONO benignissimo , quovis
honore venerando .

Ut levidense bocce opusculum indignius sit , quod
feratur , cuique Nomina Vestra prefigantur ; ne
rum in me collatorum beneficiorum prorsus immenor
Academicas , cœu pignus indubium devoti & gratissimi ani-
mœ adprecatione ardentissima , in qua , dum spiritus hos re-

NOMINUM

cultor
GREGORIUS

VIRO Admodum Reverendo atque Praclarissimo,
Dn. Mag. CLEMENTI HELIN,
Ecclesiarum, quæ DEO Grennæ colliguntur PRÆPOSITO
& PASTORI longe meritissimo,
PATRONO singulari animi veneratione
suspiciendo.

VIRO Admodum Reverendo atque Praclarissimo,
Dn. MICHAELI HEINTZIO,
PASTORI nec non PRÆPOSITO in Sylsme & Hardola
longe meritissimo, ut antea NUTRITII ita & nunc
PATRONI loco Liberalissimi, quavis oeservan-
tia jugiter suspicendo colendo.

VIRO Plurimum Reverendo atque Praclarissimo,
Dn. SAMUELI HEINTZIO,
PASTORI Vicario in Hardola laudatissimo,
FAUTORI benignissimo.

Vobis, Patroni, Evergetæ & Fautores Optimi, of-
famen debite mee obseruantæ grataeque memorie plurimo-
audiar, non potui non, has qualescumque ingeniolæ primitias
mi, apud Vestros deponere Lares, cum omnigenæ prosperita-
git artus, perseveraturus sum

VESTRORUM

humillimus,
CHRISTIAN LIGNELL.

NOBILISSIMO DOMIMO,
SIGFRIDO
JOACHIMO
COLLIANDRO,

SIGNIFERO militum pedestrium ad præfecturam
Tavastensem maxime strenuo.

FAUTORIBUS ET

Eius non sum arrogantia, ut Vestram mihi præ-
gelle, redimendam mihi sumam. Cum au-
meam testari possum, venerabundæ mentis ani-
præsens munusculum chartaceum. Quod ut sereno
dein favoris Vestrī auram, qua hactenus rebus
enixe rogo & contendō. Insuper pro Vestrā,
ni felicitate vota nunquam non fundam calidis-

Nobilissimorum VESTRÓ

NOBILISSIMIS DOMINIS,
ADAMO OTTONI
TANDEFELDT,
ET
JACOBO HENRICO
TANDEFELDT,

Militibus globis pyrobolicis fortiter pugnantibus.

AMICIS DEXTERIMIS.

stitam gratiam tam exigua re, atque ha sunt pa-
tem desint omnia alia , quibus pietatem in Vos
mique penitus non ingrati interpretem agere iussi
fuscipliatis vultu, & mihi meisque commodis ean-
meis adspicere voluistis , experiri sinatis , est quod
Velstrarumque nobilissimarum familiarum , peren-
sima , permansurus

RUM NOMINUM

dictissimus,

CHRIST. LIGNELL:

GERGOR. CHRIST. LIGNELL.

IV
Handelsmannen uti Boéråhs Stad
Åhreborne och Högtvållacktad
herr CARL SVENSSON
BOSELL,
Min Högtårade kläre Farbror.

Gör det jag af Er niuta fåde
I längan tid så mycket godt
Hur kan och skal jeg Er belöna?
Jag gör så mycket jag förmår,
Jag will, (och det blir alt i fär,)
Et tackamt sinne låta röna.
Til prof hvaraf sig nu framteer,
Och ändtlig upoffras Er
En Sätt och ringa Pappers gäfwa,
Hvilkens i täckes ej försnå,
Men lä a henne, som mig, så
Stor orsak, at Er godhet lofwa.
Ej fins i min förmåga mir
Ty hoppas jag i låten Er,
Behaga det jag mäktar glfwa;
Det skal likwäl hwar enda rad
Och hvarat e:t ord på dessa Blad,
Er Godhets minne städse blifwa.
GUD låte Eder altid få
I ständig sällhet lefwa så
Som i det nänsin sielf åsinuden!
Min hiertans önskan detta är
För öfrigt skal min mun och fiär
Tilstå at jag är högst förbunden.
Min Högtårade kläre Farbroders

Admire Tenuare,
GREGOR. CHRIST. LIGNELL.

Q. D. B. V.

S. I.

Dari insitam aliquam DEI notitiam, eum universalis Gentium consensus in agnoscendo Ente quodam supremo, tum molesti conscientiae stimuli, quibus vel inviti de hac veritate convincantur impii, satis superque testantur. Per notitiam insitam non actualem quandam semper cognitionem existentiae divinæ, Sed internum quendam sensum intelligimus, quo quilibet ipsa natura valde est propclivis ad agnoscendam talis cujusdam Entis existentiam, ut quam primum ejus mentionem injici audit, valde impellatur assentum suum ad præbendum propositioni, *Deus existit*. Sensus ille quo animadvertisimus caduca quaevis bona inepta prorsus esse ad satiendum appetitum nostrum, nosque semper ad objectum tendere, in quo plene acquiescere possumus, manu nos quasi dicit æternum aliquod infinitum & summum bonum agnoscendum. Omnes mentis nostræ intimi sensus, cum nos tamquam imperfectos sificant, nos simul Ens aliquod perfectissimum agnoscere cogunt, tamquam imperfectionis nostræ mensuram.

S. II.

Ad acquisitam Dei notitiam quælibet existentiae divinæ demonstrationes pertinent, quæcum multifariam habeant varietatem, visi sibi sunt Scholastici primos ea-

§. 10.

rum omnium fontes aperire, comminiscendo triplicem suam viam, *Causalitatis*, *Eminentia*, & *Negationis*. Postiores hæ viæ, non tam faciunt ad existentiam DEI demonstrandam, quam potius ad ideam Dei, agnita jam ejus existentia, distinctius formandam, removendo quicquid imperfectionem involvat, omnemque rursus perfectiōnem in creaturis observatam Creatori modo longe eminentissimo tribuendo. Per nullam aliam quam causalitatis viam ad cognitionem Dei ratiocinando pervenire possumus, cum quiequid principii loco hic assumatur, id omne rationem effectus habeat, unde ad Deum tamquam universalem caussam est concludendum.

§. III.

Magno ex argumentorum numero, primum argumentum ex dependentia creaturarum ex causa quadam prima petimus. Cum nihil nobis occurrat, quod non caussam aliquam agnoscat; si jam a causis inferioribus ad superiores quantumvis longa serie ascendamus, necesse est ut in aliqua causa prima subsistamus, quæ nisi foret, nullus certe locus foret causis inferioribus; neque enim in causarum infinita successione, unquam pervenire ad effectum possit. Huic pertinet contingentia rerum, cum enim observemus res quaslibet nobis obvias ita comparatas esse, ut potuerint etiam non esse, certe nunquam aliquid existere potuit, nisi fuisset Ens ita necessarium, ut non potuerit non aeterno esse. Cum enim nihil sit sui ipsius causa, & contingentia illa, quæ nunc sunt, potuerint aliquando non esse, utique desisiunt hæc esse possibilia, adeoque contingentia, sublato ente necessario, sic enim nihil esset, quod ipsis esse suum tribuere potuisset. Contingentia materiae ex eo patet, quod sine contradictione licet ejus existentiam negare, unde sequitur, possibile fuisse, ut nulla existisset

materia, adeoque eam non esse æternam. Si autem non æterna est, sed in tempore existit, necesse est eam causam agnoscere æternam, cum se ipsam producere non potuerit. Animadvertisimus ulterius: quam liber materiam in existentiæ suæ modis esse dependentem; ita ut nec dividi, nec figurari, nec moveri, nec quacunque ratione nisi alieno disponi possit. Si igitur in modis existendi dependet, utique evidens est, eam etiam in ipsa essentia & existentia dependere, cum isti sine hac nequidem concipi possint, & majus sit independentem essentiam, quam modos essendi independentes habere.

§. IV.

Suppeditat nobis firmissima argumenta Existentiæ divinæ hic spectabilis mundus, qui vasta sua amplitudine, infinita rerum, quas continet, tum varietate, tum pulcherrimo ordine, tum denique ad Finem cuiusque suum aptissima conformatio Providence, Providentissimum, Sapientissimum, Potentissimumque sui opificem, ita manifeste loquitur, ut quot maiores minoresve partes complectitur, tot lusculentissima vère existentis Dei testimonia habeamus.

§. V.

Pergimus ad contemplandam stupendam & inperscrutabilem Dei naturam & essentiam. Essentiam & naturam rei exponere solet in compendio definitio ejusdem. Quæritur igitur *an DEUS possit definiri?* Definitionem DEI omnimodo perfectam dari, temerarius nimis eslet, qui responderet; cum perfecta definitio involvat perfectam cognitionem, perfecte autem & adæquate a finitis creaturis cognosci vetat infinita DEI essentia. Interim nihil obstat, quo minus efferti possit definitio DEI hactenus perfecta, ut omnia ejus prima attributa nobis nota complectatur, qua-

Iis est illa brevissima: DEUS est Ens Perfectissimum. Nihil enim de DEO vere dici aut cogitari potest, quod hæc definitio non virtualiter & implicite contineat, siquidem omnia ejus attributa illimitata sunt perfectiones: At inquis, ad definitionem requiritur genus. Genus autem conceptus est rei definiendæ cum aliis communis: At Deo nihil cum creaturis est commune. Fatemur nihil esse in DEO, eo prorsus modo quo est in creaturis, sed ubique infinitum inter & finitum, infinitam manere distantiam; adeoque accurate loquendo, vix haberi posse conceptum, DEO cum creaturis univoce communem. Interim tamen sunt conceptus DEO vere & creaturis communes analogice tantum, quomodo de DEO pariter ac creatoris vere prædicantur conceptus entis, substantia, Spiritus, intellectus, voluntatis, libertatis, vita &c: Licet res ipsæ his conceptibus denotata, modo infinite perfectiori DEO quam creaturis converuant. Neque Hobbesio calculum addere fas est, qui impie statuit, nihil DEO simile inesse iis conceptibus, quos de DEO formamus, neque his DEI naturam significari, sed nostram tantum admirationem, obedientiam, humanitatemque denotari. Hoc enim pacto tollitur omnis de DEO notitia. Quomodo autem DEUM admirari, Eumque humili obsequio colere possumus, quem prorsus non concipimus? Concedimus quidem omnes nostras ideas nobilitate præstantiaque Entis perfectissimi longe esse inferiores, sed non ideo, quia Deum imperfecte cognoscimus, omni ejus cognitione destituimur. Agnoscenda quidem semper est summa mentis nostræ imbecillitas in DEO cognoscendo, sed non ideo omnis vera cognitio est neganda.

§. VI.

Per essentiam intelligere solent Philosophi, aut complexum omnium attributorum, aut unum aliquod attribu-

tributum, quod reliquis primum est, ex quo cætera fluunt. Dum DEUS in esse suo proprio spectatur, vix inveniemus alium conceptum essentiæ ejus, prout a nobis attingi potest, designandæ aptum, quam dictum illum perfectionis; nam hæc idea, tum vitam Dei, tum reliqua omnia summa ejus attributa includit. Attributa DEI a Poireto distinguuntur, in *Naturalia & Arbitraria*, illa pertinent ad ipsam DEI essentiam in se spectatam, hæc dicunt, relationem quandam DEI ad creaturas & ex libero Ejus placito, decretoque proflunt. Quæ ad essentiam DEI spectant attributa, vel illam totam respiciunt, vel quasi ex partibus ejus fluunt, intellectu nimirum & voluntate. Inter illa primum ponimus spiritualitatem DEI, quæ consistit in perfectissima cogitatione, seu vita sui consejia, Hanc DEO convenire immo essentiam complecti, recte ex eo ostenditur, quod manifestam involvat contradictionem, Ens illud summum omnes possidens perfectiones, non se ipsum vivendo possidere. Si igitur in DEO nihil sit cuius non sit conscientis, & ipsa conscientia in cogitatione consistat, sequitur, illam perfectissimam cogitationem omnia dei, adeoque totam DEI essentiam absolvare.

§. VII.

Vitam qualis in nobis observatur concipere non licet si ne facultate, tum passiva, tum activa. Quin activitatem vita etiam DEI complectatur, summa Ejus perfectio dubitare non sinit: An DEI vero vita tribuenda sit activitas, ut omnis patiendi potentia removeatur disquiri potest. Omnes de DEO sobrie differentes largiuntur, DEUM se ipsum perfectissime cognoscere, purissimoque quadam amore in se ipsum ferri, neutrum vero horum sine passione a nobis concepi Potest. Quod si dixerimus, DEUM a se ipso pati, nihil forte admiscuerimus Perfectissimo illi Enti in convenientiensi. Id tamen observandum est, immane esse mentem inter

inter Divinam & quamlibet finitam discriminem. Cum enim finitæ mentis passiones sint totidem distincti, & a se invicem separati actus, utique sequitur, in singulis passionibus hic aliquid a finita mente recipi, quod paulo ante non aderat. Tale quid singere in DEO vera summa Ejus simplicitas æternaque immutabilitas: utraeque enim Postulant, ut nec actus Divini multiplicentur, nec ab ipsa ejus potentia divellantur; sed omnia DEI tamquam unusquisque plississimus actus concipientur. Itaque in DEO passio aliqua nostri similis locum non habet, recipiens aliquid novi, quo antea carebat.

S. VIII.

Intra attributa, quæ ad totam DEI essentiam se extendunt, evidens est, merito numerari infinitatem DEI, quippe quæ vere dici potest, omnium attributorum attributum, ne conceptu quidem a ceteris disinctum. Intelligitur infinitas non extensionis, sive quantitatis, sive continuæ, sive discrete, qualis non solum DEO est indigna; verum etiam impossibilis. Dum DEUM dicimus infinitum non aliud significamus, quam illud summum Ens, ita sine omni exceptione possidere omnem realitatem & perfectionem, ut nihil imperfectionis ulla ex parte locum habeat. Infinitum igitur hoc sensu dicitur, quod usque puaque perfectum est, nec ullo defectu tamquam limite terminatur. Si limitem enim perfectio DEI agnosceret, utique non esset perfectissimus, adeoque nec DEUS. Deinde cum solus sit a se ipso & causa ceterorum omnium, utique nihil reperitur, quod ipsi limites ponat. Limites vero, quibus attributa Divina se invicem circumscribere videntur, in conceptu nostro, non in ipso DEO sunt.

S. IX.

Ex infinitudinis conceptu fluit æternitatis idea, quæ & immutabilitatem suo ambitu complectitur. Ab æterno enim

enim removetur initium , removetur finis , removetur
denique omnis fluxus & Successio. Unde si vel maxi-
me quivis fingeret mundum et initio & fine carere, nondum
tamen mundum æternum esse sequeretur; eo sensu, quo
æternus est DEUS. Æternitas inim est duratio, non initio
tantum & fine, verum etiam successione carens, & infinito
talis convenit. Qui enim durationem ex utraque vel ex al-
terutra parte terminatam habet, is saltem non ratione dura-
tionis sua , adeoque non omnimodo est infinitus. Simili ra-
tione in quo datur temporis fluxus per præteritum præsens
& futurum, is uno momento recipit, quod altero non ha-
buit, saltem existentiam suam nunquam totam possidet:
momenta enim præterita quibus fuit, non amplius sunt; fu-
tura quibus erit, nondum adsunt, ergo durationis sua partem
amisit, partem vero nondum accepit. Semper igitur
aliquid demitur & aliquid additur, utrumque vero ab infinito
longe est alienissimum. Nobis, qui tempori toti quasi
immersi sumus, non mirum est, si difficile accidat æterni-
tatem concipere, quem admodum nec aliter quam negative
eandum possumus in ratione repræsentare. Auget hanc
difficultatem inveteratum quoddam præjudicium, quo assue-
vimus durationem a re durante, haud secus, ac si aliter defi-
nita essent, cogitatione divellere, quemadmodum & solen-
ne est spatium a corporibus distinctum fingere. Quid si ve-
ro cogitaremus , durationem nihil esse præter rem ipsam
durantem, facilius cognosceremus qualis , cuique rei dura-
tio conveniret. Res creatæ, cum potentia earum ad varia se
extendant, sed ubique tamen finitæ sint mensuræ, non suffi-
ciunt simul & semel eliciendis omnibus actibus, qui in po-
tentia earum latent, sed unum actum post alterum promunt,
& ita quidem ut priores evanescant, antequam posteriores
incipiant. Hinc in temporis quodam veluti perpetuo flumine
constitutæ recipiuntur res ipsæ, dum actus ita invicem succe-
dunt,

dant, ut alii trānseant, dum aliae accedant. Ens vēro illud pēfectissimum cum infinita sit capacitatē, nihil obstat, quomodo objecta in universum omnia uno eodemque simplicissimo actu complectatur. Ubi vēro nulla actuum pluralitas, ibi nec successio actuum locum habere potest,

§. X.

Ex immutabilitate DEI evidenter simplicitas ejus sequitur, eaque ab soluta, omnem omnino compositionem realem, non physicam modo ex partibus, verum etiam metaphysicam, ex substantia & accidente, ex potentia & actu excludens. Compositio ex partibus non vitae modo & spiritualitati, verum etiam aeternitati, independentiæque DEI repugnat. Supponit enim componentem & tempus, quo facta est compositio. Si vero potentiam ab actu distinctam haberet, eamque in actu deducendo aliis atque aliis accidentibus quasi circumvestiretur essentia Divina, actu foret de immutabilitate Ejus, sine qua non satis intelligi potest infinitudo DEI. Hinc omnia in DEO ipsum DEUM esse agnoverunt, & accidentia a DEO communi consensu removerunt Philosophi, prater Poiretum, qui Divinæ perfectioni nihil quicquam derogari existimaverit, si certo respectu ipsi accidentia tribuantur. Verum ut hæc subtiliter a Poireto differuntur, erroris tamen nobis suspecta sunt. Si enim DEO quicquam accideret ab ipsa Ejus essentia diversum, aut perfectionem involveret aut imperfectionem; non hæc quia sic DEI naturam everteret; nec illud, quia sic DEUS non obsolete esset perfectus, ergo nihil DEO accidere potest.

Pereximio atque prestantissimo
D:no GREGORIO CHRISTIANO
LIGNELL,

Conterraneo & Amico singulari

Rationem DEus omnibus concescit hominibus, quia illi inter reliqua eminent animantia, ut ille ab illis cognoscatur, hoc ab illis distinguantur, cuius cultura tanto magis nobis debet esse commendata, quanto illam animadvertisimus prestantiorem. Sed dolendum est hominum plurimos suo admodum deeesse officio. Alii enim ingenium quamvis ab auctore naturae alacre concessum, per ignaviam hoc socordiam prorsus torpescere, sicutumque ducere sinunt: alii vero ne in hanc incurvant reprehensionem, in variis rebus sudando illud misere excruciant. Pauci finem a DEO propositum observant, nempe post Gloriam DEI aliis ut inserviant, ipsique meliores evadant. Tu autem, amice honoratissime, rectam ingenii excollendi ingressus es viam: neglectis enim iis, qua hominibus nec aliis utiliore, nec sibi meliorem reddere valent, ingenium utilium ac bonarum artium

zium cultura reddidisti promptissimum: quod hac
Tua Dissertatio satis superque ostendit. Quare per
illam, qua mihi tecum intercedit, amicitiam,
non possum non Tibi de eo gratulari, DEUM
rogans, velit laudabilibus Tuis adesse conatibus,
ut eo fruaris successu, quem ipsem exoptas, Pa-
rentes precantur, Ei cupiunt amici, quorum in
numero me habebis.

PETRUS ENBLOM,
SMOLANDUS.